

Położenie Parku Kulturowego Wietrzychowice

The location of Wietrzychowice Culture Park

Okolice Parku Kulturowego Wietrzychowice, zdjęcie lotnicze z 2013 r.

The vicinity of Wietrzychowice Culture Park, aerial photo taken in 2013

KILKA SŁÓW WPROWADZENIA

Parki kulturowe w Polsce są formą prawnej ochrony zabytków łącznie z ich otoczeniem krajobrazowym. Są one powoływane przez instytucje samorządowe dla opieki nad szczególnie cennymi dobrami naszego dziedzictwa historycznego i kulturowego, które bez zapewnienia im nadzoru państwa może ulec nieodwracalnym zmianom lub nawet bezpowrotnemu zniszczeniu.

Park Kulturowy Wietrzychowice powstał dla ochrony zgrupowania pięciu grobowców kujawskich w Wietrzychowicach i jednego w miejscowości Gaj Stolarski, zbudowanych w młodszej epoce kamienia około 5,5 tys. lat temu. Park znajduje się na Kujawach, w południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w gminie Izbica Kujawska, na terenie należącym do Lasów Państwowych Nadleśnictwa Koło.

Monumentalne budowle wznoszone przy użyciu kamiennych głazów, często nazywane megalitami (od greckich słów *me-gas* – wielki i *lithos* – kamień), należą do najciekawszych i najbardziej znanych zabytków archeologicznych. Występują w różnych miejscach na świecie, wszędzie wzbudzając powszechne zainteresowanie. Są ważnymi obiektami turystycznymi odwiedzanymi przez miliony ludzi na wszystkich kontynentach naszej planety. W Europie większość budowli megalitycznych została zbudowana w młodszej epoce kamienia (neolicie) lub w epoce brązu, między V a II tysiącleciem p.n.e. Wśród nich najliczniej występują grobowce. W zależności od charakterystycznych elementów budowy wyróżniono wiele ich typów i rodzajów niebędących tylko grobowcami, np. dolmeny, kręgi, aleje menhirów, groby korytarzowe i galeriowe. Z terenami ziem polskich związane są przede wszystkim grobowce kujawskie, których nazwa powstała w XIX wieku od regionu, gdzie było ich najwięcej. Należą one do najstarszych form budowanych od Basenu Paryskiego na zachodzie, poprzez Wyspy Brytyjskie i południową Skandynawię, aż po dorzecze Wisły na wschodzie. Elementem charakterystycznym tych grobowców są wydłużone nasypy ziemne, które dość często przekraczają nawet 100 metrów długości.

Większość badaczy uważa, że grobowce spełniały różne funkcje w życiu społeczności neolitycznych. Były przede wszystkim miejscami pochówku zmarłych i odprawiania ceremonii pogrzebowych. W otoczeniu grobowców dominowało niemożliwe dzisiaj do zbadania metodami archeologicznymi *sacrum*, ale sprawy *profanum* powiązane z różnymi aspektami życia codziennego zapewne też były istotne. Grobowce z pewnością stanowiły wyróżniający się element w przestrzeni zamieszkałej i zagospodarowanej przez rolników. Dla wspólnot neolitycznych megality mogły służyć jako widoczny symbol własności konkretnego obszaru. Część badaczy, analizując położenie grobowców, zwraca uwagę na ich związek ze szlakami komunikacyjnymi, co według nich może sugerować jeszcze jedną ich funkcję – swoistych drogowskazów. Okazałe budowle z kamienia i ziemi wskazywałyby na dogodne miejsca przepraw przez doliny, a na wybrzeżach morskich mogły bezpiecznie doprowadzać żeglarzy do celu podróży.

→
Okolice grobowca kujawskiego w Gaju
Stolarskim, zdjęcie lotnicze z 2014 r.

The vicinity of the long barrow at Gaj
Stolarski, aerial photo taken in 2014
→

